

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

בע"ה תמוז תשפ"ד (יולי 2024)

חוזר מפמ"ר תנ"ך על-יסודי – לקראת שנת הלימודים תשפ"ה

לכבוד המפקחים,
מנהלי בתי הספר, האולפנות והישיבות,
רכזי המקצוע ומורי התנ"ך
שלום רב!

התנ"ך הוא ספר היסוד של עם ישראל. גיבוריו הם דמויות מופת לאורך צועד העם היהודי מזה אלפי שנים. תכניו מעצבים את חיי האומה – אמונותיה, שאיפותיה, תקוותיה והלכותיה ביום חול ובמועד. שיבת עם ישראל לארצו, ארץ התנ"ך, וחזרתו לבמת ההיסטוריה כעם, כמו גם הפיכת הלשון העברית לשפתו המדוברת, מהווים הזדמנות לבניית קומה נוספת של הבנה חיבור והזדהות עם תכניו של ספר הספרים בימינו.

השנה החולפת טלטלה את אושיות קיומנו. המלחמה, השכול והאובדן מחד ורוחו האיתנה של עם ישראל מאידך חזקה את ההבנה שקיומנו בארץ הזאת קשור קשר ישיר בחיזוק הזהות היהודית והקשר לארץ ישראל. ספר הספרים הוא כלי מרכזי בחיזוק זהות זו. יותר מתמיד אנו שואפים לכך שהוראת התנ"ך תחולל ותכונן את זהותם של תלמידינו ותהווה עבורם מקור נביעה לחיים מקושרים לדבר ה' חיבור עמוק לעם ישראל ולארץ ישראל. שאיפתנו היא שבוגרי החמ"ד יסיימו שנים עשרה שנות לימוד כאוהבי תנ"ך, בעלי סקרנות ותשוקה ללימוד תנ"ך ובעלי מיומנויות המאפשרות להם לממש את אהבתם ללימוד תנ"ך. חוויה לימודית חיובית, משמעותית ומשמחת בבית הספר תעודד אצלם רצון להמשיך ולעסוק בלימוד תורה באופן עצמאי, גם לאחר סיום הלימודים. במקביל לחוויית הלימוד על הסדר, אנו מעודדים מורים ליצור מפגש בין התלמידים לתנ"ך גם במרחב הבית ספרי באמצעות טיולים, חידונים, ערבי לימוד משותפים להורים ולילדים, המחזה, תחרויות, תערוכות, ציון סיום לימוד החומשים ועוד ועוד.

מרבית המקורות בחז"ל המאדירים את חשיבותם של מלמדי (ובדורות האחרונים גם מלמדות) התורה. **כל המלמד את בן חברו תורה** זוכה ויושב בישיבה של מעלה (בבא מציעא פ"ה, ע"א), ... מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו (סנהדרין צ"ט, ע"ב), ... מעלה עליו הכתוב כאילו הוא ילדו (מדרש לקח טוב, פרשת במדבר). זכות גדולה ואחריות גדולה היא לנו להיות חלק ממלמדי התורה בעם ישראל. בשנה האחרונה התגלתה ביתר שאת מסירותם של תלמידינו בוגרי החמ"ד במלחמה ובהגנה על ארצנו. יש להניח שגם למורי החמ"ד חלק בחינוך הדור המופלא שהתגלה לעינינו. מסירותם של מורי החמ"ד בשדה החינוך וגם בשדה הקרב, מהווה בוודאי גם היא השראה לתלמידים. אני מודה לכם המורים הנמצאים יום יום עם התלמידים, בעתות שלום וגם בזמנים מורכבים. מלמדים אותם, לומדים איתם, מחנכים אותם ופועלים על מנת לקרבם ולחברם לתורת ה'.

אני מודה למדריכי התנ"ך הפרוסים ברחבי הארץ על עבודתם המסורה בליווי המורים בבתי הספר ובפעילויות רבות ושונות.

בתפילה שנזכה להגדיל תורה ולהאחיבה,
ד"ר איילת סיידלר
מפמ"ר תנ"ך בחמ"ד

תוכן החוזר

- א. מסמכי יסוד מעודכנים לתשפ"ה
- ב. הוראת תנ"ך בחטיבה ומבחן מפמ"ר
- ג. מתווה גמיש כיתות י תשפ"ה
- ד. הערכה והיבחנות כתות יא – יב תשפ"ה
- ה. הבחנות ברמת הגבר (5 יח"ל)
- ו. עולים חדשים
- ז. מסמכים הקשורים בבחינות הבגרות תשפ"ה
- ח. כתיבת עבודות גמר
- ט. דרכי הוראה בחינוך העל יסודי – חוברות לימוד
- י. פיתוח מקצועי
- יא. דרכי התקשרות והעברת מידע - פיקוח וצוות הדרכה
- יב. ימי שיא בתנ"ך
- יג. חידון התנ"ך

א. מסמכי יסוד מעודכנים לתשפ"ה

[באתר תנ"ך ממ"ד](#) במשבצת החטיבה ובמשבצת התיכון תמצאו את מסמכי היסוד הנדרשים לשנת הלימודים תשפ"ה. מצורפת כאן רשימת קישורים לאתר למשבצת בה המסמכים השונים מופיעים.

[תוכנית הלימודים לתיכון](#) תשפ"ה

[תוכנית הלימודי לחטיבה](#) תשפ"ה

[תוכנית הלימודים לעולים חדשים](#) חטיבה ותיכון תשפ"ה

[מידע על מבחני מפמ"ר בחטיבה](#)

[הצגת המתווה הגמיש](#) לתלמידים המתחילים את לימודיהם בכיתה י תשפ"ה.

בשורות הבאות נתייחס באופן כללי לתוכנית הלימודים בחטיבה ובתיכון ונעדכן בדבר השינויים בשנת תשפ"ה. בתוכנית הלימודים לתיכון ולחטיבה תשפ"ה הוכנסו מספר עדכונים. המורים מתבקשים לעיין במסמכי תוכנית הלימודים ולדייק את הוראתם בהתאם לכתוב בהם.

ב. הוראת תנ"ך בכתות החטיבה ז-ט

ב1. מבחני מפמ"ר בחטיבה

הוראת התנ"ך בחטיבה מהווה נדבך חשוב בלימוד התנ"ך בחמ"ד. בשנות היסודי נפגשים התלמידים לראשונה, כשהם עדיין צעירים, עם סיפורי התורה ומצוותיה וכן עם סיפורי הנביאים בכתובים. בשנות התיכון מוכתב הלימוד על ידי הצורך להיערך להבחנות החיצוניות. שנות החטיבה מאפשרות מפגש חוזר ובוגר עם ספרי החומש והנביא. מבחן

מדינת ישראל משרד החינוך מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת התנ"ך

המפמ"ר בכיתות החטיבה נועד לקדם את הלמידה בשנים חשובות אלו בשני אופנים - לעודד הספקים, ולעודד והטמעת מיומנויות הכרחיות בלימוד תנ"ך.

השנה, למרות המלחמה התקיים מבחן המפמ"ר במאות כיתות וההדים שקבלנו היו טובים ביותר. חלק מבתי הספר בדרום ובצפון וכן בתי ספר מרובי מורים מגויסים התקשו לקיים השנה את המבחן מסיבות מובנות, ואנו נשמח בהצטרפותם למעגל ההבחנות בשנה הקרובה.

מועד המבחן בתשפ"ה: יז' אייר תשפ"ה (15.5.25)

המבחן מכוון למכנה משותף בסיסי רחב ביותר האפשרי לרוב הגדול של תלמידי החמ"ד. עם זאת בבתי ספר אחדים עלתה דרישה לשאלות גם ברמת הבחנות גבוהה יותר. אי לכך נצרף למבחן בדף נפרד נספח ובו שאלות ברמה גבוהה יותר, בפרשנות ובמיומנות קריאת פרשנים. נציע למורים הסבורים ששאלות אלו מתאימות לתלמידיהם להמיר שאלות בטופס הבסיסי בשאלות מן הנספח.

גם בתשפ"ה נציע להמיר במידת הצורך עד 20% מהשאלות במבחן בשאלות שייכתבו ע"י צוות המורים בבית הספר. סמוך למועד המבחן ישלחו לבתי הספר טפסי המבחנים וכן מסמך הנחיות. לאחר המבחן נקיים מפגשים עם מורים רכזים ומפקחי בתי הספר, שבהם נשמע דיווח מבתי הספר על התהליך שנעשה לקראת ההבחנות ועל הנלמד מתוצאות המבחן. מטרת הדיון היא לימוד מתוך המבחן וחשיבה על קידום הוראת התנ"ך בכל מוסד בהתאם לתלמידי ולהישגיו.

אנו שבים וממליצים להשתמש ביחידות ההוראה של החטיבה הקיימות [בחומרי ההוראה](#) על כל הפרקים הנלמדים (ראו להלן עוד על יחידות אלו). למידה סדירה ושיטתית מספיקה כדי להבטיח הצלחה מיטבית במבחן ואנו ממליצים למורי התנ"ך להישאר צמודים ללמידה מתוך ספר הספרים. גורמים שונים מציעים חוברות עם שאלות למבחן מפמ"ר למיטב הבנתנו אין צורך בחוברות מאין אלו.

רוב בתי הספר מקצים בכיתות החטיבה לפחות 4 ש"ש ללימוד תנ"ך ויש המקדישים לכך אף יותר שעות. לחלוקת השנה לשני חלקים שבראשון בהם לומדים תורה ובשני נביא יתרוניות רבים. אנו מציעים לבתי ספר לשקול לחלק את השנה באופן זה. הדבר נכון במיוחד לבתי ספר (שלצערנו הרב) מקצים רק שלוש שעות להוראת תנ"ך. אנו ממליצים שהלמידה תאורגן כך שמתוך כ 90 שיעורים המוקדשים להוראת תנ"ך בשנה (30 שבועות X 3 שעות בשבוע), כ 60 השיעורים הראשונים יוקדשו להוראת חומש ו 30 השיעורים שאחריהם להוראת נביא. בהוראת שעה נ"ך בשבוע קשה ואולי אף לא ניתן לייצר רצף לימודי משמעותי, ולהקנות ידע ומיומנויות. מידה נוסף על [מבחני מפמ"ר בחטיבה](#) מופיע באתר.

2. [יחידות הוראה מקוונות המצויות באתר](#), [מקיפות את תוכנית הלימודים השלימה לחטיבת הביניים](#), [חומשים ונביאים](#). יחידות ההוראה "יושבות" על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית. כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב [רעיון גדול מרכזי](#). היחידות נכתבו על ידי מורים ומדריכים מומחים בתחום הדעת והן כוללות פרטי הוראה לכל שיעור, הנותנים רעיונות והשראה להוראה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה. אתם מוזמנים לבחור בין הפריטים, לפי שיקול דעתכם את המתאימים ביותר, לתלמידים שלכם. לצד יחידות ההוראה יעמוד לרשותכם מחולל הוראה, אליו תוכלו לגרור את הפריטים שבחרתם, לערוך אותם ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים, ושיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית. את השיעורים שהכנתם תוכלו לשמור בסביבה אישית שלכם ולחזור אליהם בכל עת. אנו ממליצים לכל המורים להכיר את היחידות לבסס ולהעשיר בהם את שיעוריהם.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

ג. מתווה למידה גמיש- כיתות י' תשפ"ה

משרד החינוך מוביל מהלך של התחדשות בהוראת מקצועות המח"ר ובכלל זה בתנ"ך. המשרד מאפשר לבתי הספר לבחור עבור תלמידי כיתה י' החל מתשפ"ה את אופן הלמידה והערכה במהלך לימודיהם בכיתות י' – י"ב (בשנים תשפ"ה – תשפ"ז). בתנ"ך עומדות בפני התלמידים שלושה מתווים ללמידה ולהערכה.

שימו לב: בוטלה האפשרות להיבחן בחינה חיצונית **במבחן אחד בלבד** מבין תחומי המח"ר (מורשת חברה ורוח: תנ"ך, תושב"ע, היסטוריה, אזרחות) שהחלה בשנת הקורונה. משמעות הדבר הוא שלא תתפשר הבחנות פנימית בתנ"ך. תלמיד יהיה חייב ללמוד באחד מן המסלולים הבאים ולהיות מוערך בו בבקרה חיצונית, כל מסלול על פי דרישותיו.

1.1. מתווה ישן כולל הבחנות חיצונית על 70% מתוכנית הלימודים בשני אירועים הבחנות אחד בכיתה י"א והשני בכיתה י"ב וכן הערכה חלופית על 30% נוספים בכיתה י'.

תלמידים הלומדים ברמת הגבר יבחנו במבחן הגבר חיצוני בנוסף.

1.1. מתווה חדש כולל ביצוע שתי משימות מבוקרות על 35% מתוכנית הלימודים, הבחנות חיצונית אחת על 35% מתוכנית הלימודים, ו 30% הערכה חלופית.

פרטים כלליים על מתווה הלמידה החדש ניתן למצוא [בתוכנית הבגרויות הגמישה](#) בפורטל המשרד. מידע על המתווה החדש בתנ"ך (מספרי שאלונים, תכני הלימוד וכדו') ניתן למצוא במשבצת [תוכנית הבגרויות הגמישה בתנ"ך](#).

המשימות המבוקרות נכון ל 1/9/2024 הן

משימות שיתופיות: עיתון שיתופי, נייר עמדה, הסכת

משימות אישיות: תוצר יצירתי, עיתון אישי

העבודה על המשימות במתווה זה תתבצע במערכת סקילס שפותחה על ידי המשרד לצורך ייעודי זה. תינתן תמיכה מלאה בביצוע המתווה ויישומו על ידי מדריכי התנ"ך, וכן בשימוש במערכת באמצעות המוקד של המשרד *6552

בקרה ומשוב במתווה החדש - מתוך רצון לשמור על שוויוניות וסטנדרטיזציה, אגף הבחינות ידגום מכל כיתה מספר משימות לצורכי בקרה ומשוב.

במתווה החדש יוכלו תלמידי כיתה י' תשפ"ה להיבחן הבחנות חיצונית על 35% מתוכנית הלימודים (יחידה ב או ג) החל מקיץ תשפ"ה.

השתלמות למורים המעוניינים ללמד במתווה החדש נפתחה בקיץ תשפ"ד. במהלך השנה תפתח השתלמות נוספת.

תלמידים הלומדים במתווה החדש בכיתה י' תשפ"ה ומעוניינים ללמוד ברמת הגבר יבחנו במבחן הגבר חיצוני נוסף החל מקיץ תשפ"ו.

33. **מתווה שותפי פתוח**. מתווה זה מיועד לבתי ספר המעוניינים לפתח דרכי הוראה ייחודיות ולגוון את תכני הלימוד. מידע נוסף על מתווה זה נמצא [במשבצת תוכניות לימודים](#). בתשפ"ה משתתפים במתווה שותפי פיתוח בתי ספר שהגישו בקשה במהלך תשפ"ה ובקשתם אושרה. האפשרות להצטרף לנתיב זה לשנת תשפ"ה הסתיימה, המעוניינים יוכלו לבקש להצטרף לנתיב זה לקראת תשפ"ה. המורים המעוניינים להצטרף למתווה זה מוזמנים לפנות למדריך המחוזי.

תלמידים הלומדים ברמת הגבר יבחנו במבחן הגבר חיצוני נוסף

באחדים מתחומי הדעת האחרים קיים מתווה דיגיטאלי המאפשר למידה מקוונת. אנו מקווים לפתח בשנת תשפ"ה מסלול של למידה מקוונת בתנ"ך. בשלב זה לא נוכל לומר מתי ניתן יהיה ליישם את המסלול בהוראה.

ד. הבחנות חיצונית כתות י"א - י"ב תשפ"ה

11. אנו מקווים ומצפים ששנת תשפ"ה תהיה שנת לימודים סדירה ומלאה. בהתאם לכך, נושאי הלימוד לבחינות הבגרות, משמע היקף החומר וחוקי המענה יהיו כפי שהוגדרו בספטמבר 2023, לקראת שנת הלימודים תשפ"ד, טרם המלחמה. (ללא הקלות שניתנו בתקופת המלחמה). נושאי הלימוד מפורטים [במשבצת תוכניות לימודים](#). חוקי המענה מפורטים [במשבצת היבחנות ודרכי הערכה](#). מתווה הבגרויות של תלמידי הצפון והדרום ידון בתחילת שנת הלימודים תשפ"ה, בהתאם להתפתחויות הביטחוניות.

22. מועדי חורף וקיץ בבחינות הבגרות יחידות הבסיס.

בחינות הבגרות ביחידות הבסיס בשתי רמות הלימוד, 3 יח"ל ו 5 יח"ל (שאלונים 2371/2575 וכן 2585/2575 ושאלוני העולים 2374/2384) יתקיימו הן במועדי החורף והן במועדי הקיץ.

ה. הבחנות ברמת הגבר (5 יח"ל)

11. **בחינת הגבר חיצונית בבקאות**. בחינת הבקאות מקנה לתלמידי ידע רחב ומפתחת בהם מיומנות של קריאת רצופה בתנ"ך והבנת הסיפור השלם ורעיונותיו. יחידת זו בנויה כך שהיא מיועדת לרוב המוחלט של תלמידי החמ"ד ועשויה לכלול בתוכו תלמידים ברמות שונות ומרקעים שונים. למותר לציין שהעיסוק בתולדות עם ישראל בארצו במשך תקופת המלכים רלבנטי עד מאוד לימנו. מידע נוסף על יחידת ההגבר החדשה נמצא בתוכנית הלימודים ובמסמך מתווה שינויים בתוכנית הלימודים תשפ"ה [במשבצת תוכניות לימודים](#).

שימו לב - בשל המלחמה נעשה מיקוד לפרקי מלכים בכיתה י' בשנה"ל תשפ"ד. ההיבחנות בקיץ תשפ"ה לתלמידי י"א (ולתלמידי י"ב שלא נבחנו בתשפ"ד) תהיה מבוססת על מיקוד זה.

בעז"ה בשנה הקרובה תילמד בכיתה י' יחידת ההגבר במלכים בשלמותה. בחינת ההגבר החיצונית בקיץ תשפ"ו תהיה אם כן בעז"ה על [התוכנית השלימה](#). תלמידי י' תשפ"ד רשאים להיבחן בבחינת ההגבר בסוף כיתה י"א תשפ"ה או בסוף כיתה י"ב תשפ"ו. במקרה זה - יידרשו להיבחן בתשפ"ו על חומר רחב יותר מהנלמד בתשפ"ה – אנא קחו הערה זו לתשומת ליבכם בזמן ארגון הלמידה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

2. **הבחנות והערכה פנימית ביחידות ההגבר.** בנוסף להיבחנות החיצוניות, הנבחנים ברמת 5 יח"ל, יוערכו באופן בית ספרי על שני נושאי הגבר (0.8 יחידות לימוד ידווח בסמל שאלון 2563 סמל שאלון זה מחליף את סמל שאלון 2583). נושאי ההגבר הם הנושאים שנלמדו עד כה: אחד מארבעת נושאי ההגבר (דמויות, רש"י רמב"ן, קום והתהלך, ארבעת נביאים) ויחידת הגמול.

חלופות הערכה ביחידות ההגבר

בתי ספר המלמדים ברמת 5 יח"ל, נדרשים גם להערכה חלופית ביחידות ההגבר. הצעה לחלופות [בקישור](#) לאישור הוראת יחידת ההגבר "קום והתהלך" יש לפנות לגב' אסתר גרוסברג grosbergaa@gmail.com

3. **ארגון הלמידה.** המלצתנו היא לארגן את הלמידה לקראת הבחנות ברמת הגבר באופן הבא:
בכיתה י' בנוסף ליחידת הבסיס ילמדו התלמידים נושא הגבר אחד ויוערכו בו בהערכה בית ספרית.
בכיתה י"א בנוסף ליחידת הבסיס יבחנו התלמידים **בקיץ תשפ"ה ביחידת הגבר חיצונית** בבקאות בספר מלכים
בכיתה י"ב בנוסף ליחידת הבסיס ילמדו התלמידים את יחידת הגמול.
כאמור, המלצתנו היא להיבחן ביחידת ההגבר החיצונית בבקאות בכיתה י"א, עם זאת, הדבר נתון לשיקולו של בית הספר וניתן יהיה להיבחן בבחינה גם בכיתה י"ב תשפ"ה.

1. עולים חדשים

תוכנית הלימודים

חומרי הלימוד לעולים החדשים ברוב ספרי התנ"ך נמצאים [בחומרי הלמידה לעולים חדשים](#). חומרי לימוד אלו מבוססים על החומר הנלמד על ידי התלמידים הוותיקים. חומרי לימוד אלו, הכוללים פרשנות והעמקה, **מחייבים לבחינת הבגרות**.

אנו ממליצים לתלמידים עולים המסוגלים לכך, להיבחן בבחינת הבגרות הרגילה ולקבל בונים של 10 - 15 נק' בהתאמה לרמת הבחינה. במידה ותהיה דרישה לכך המשרד יהיה נכון לתרגם את בחינת הבגרות ברמת 5 יח"ל.

[זכויות עולים](#)

המתווה חדש, הכולל ביצוע שתי משימות מבוקרות על 35% מתוכנית הלימודים, הבחנות חיצונית אחת על 35% מתוכנית הלימודים, 30% הערכה חלופית. נתנו לעולים הקלות במתווה הלימודים החדש כמפורט במשבצת [תוכנית](#)

[הבגרות הגמישה](#).

למידע נוסף על המתווה החדש ראו לעיל מתווה חדש.

שימו לב - [שאלון 2372](#) מבוטל החל מקיץ תשפ"ה. עולים תלמידי כיתה י' הנדרשים להיבחנות כנבחנו משנה יבחנו בשאלון [2382](#) ויקבלו בונים של 10-15 נק' בהתאם לדירוג של התלמיד.

מדריכת העולים היא נעמי פרקש, ניתן לפנות אליה בשאלות במייל nomi6732@gmail.com

ז. מסמכים הקשורים בבחינות הבגרות תשפ"ה (3 יח"ל, 5 יח"ל ועולים)

זא. במשבצת הבחנות ודרכי הערכה תמצאו את המסמכים הכוללים מידע הקשור בבחינות הבגרות.

- מפרט היבחנות לבגרות חורף ולבגרות קיץ.
- מסמך התאמות לבגרות חורף ולבגרות קיץ, התלמידים הזכאים להתאמות זכאים להיבחן כך גם במהלך השנה כתרגול להיבחנות במבחן הבגרות.
- בגריות משנים קודמות.
- תאריכי בחינות הבגרות בתשפ"ה מפורסמים באגף הבחינות

זב. שאלוני מפמ"ר לתלמידים כבדי שמיעה וראייה

בתי ספר בהם יש תלמידים כבדי ראייה או שמיעה שזכאים למבחן מפמ"ר, צריכים ליצור קשר עם חנן צוקר מרכז המקצוע ולהגיש תוכנית לימודים ייחודית **בתחילת השנה עד לתאריך 1.11.25**. הגשת תוכנית הלימודים ואישורה היא **תנאי מוקדם** להגשת מבחן שונה שמוגש בסוף שנת הלימודים. המבחן לתלמידים יהיה מבוסס על **שאלות משנים קודמות** ובעת הגשתו יש לציין ליד כל שאלה מאיזה שאלון נלקחה ומאיזו שנה. כתובת המייל של חנן היא zuckerc64@gmail.com

ח. **כתיבת עבודות גמר**

כתיבת עבודת גמר בתנ"ך מהווה הזדמנות לתלמיד לקראת סוף הלימודים הפורמליים, לעיין, ללמוד ולהעמיק בנושא הקרוב לליבו. אנו שמחים לעודד ולתמוך בתלמיד המוכן לחוויה משמעותית זו.

מידע כללי על עבודות גמר ניתן למצוא ב - מידעון עבודות גמר

הנחיות כלליות להגשת עבודה גמר באתר המשרד ניתן למצוא בפורטל המשרד עבודות גמר

הנחיות לכתיבת **עבודת גמר בתנ"ך** ניתן למצוא במשבצת תוכניות לימודים

ט. **דרכי הוראה בחינוך העל יסודי – חוברות לימוד**

על פי החלטת ועדת מקצוע אין אנו מאשרים חוברות לימוד להוראה בכיתות ז' ומעלה, למעט חוברת חזרה לבחינת הבקאות שפורסמה בשנה זו.

על פי חוזר מנכ"ל בקישור הבא סעיף 16 ניתן לרכוש רק חומרי לימוד המאושרים על ידי אגף ספרי לימוד של המשרד. אנו ממליצים למורים בכיתות י"א – י"ב שלא להדפיס את תכני האתר ולצרפם לחוברת. לימוד חי ותוסס מתקיים בעיון של התלמידים בתנ"ך, בביצוע מטלות שונות ומגוונות ובדיון ער בו מעורבים התלמידים במהלך הלמידה. זכינו ותלמידנו דוברי העברית יכולים להתחבר לדברי אלוקים חיים בלימוד תורה מתוך ספר התנ"ך.

העתקת תכני האתר והדפסתם לחוברת הכוללת שאלות שינון וחזרה, וכן מילוי החוברת כדרך למידה, אינה מעודדת עניין, חשיבה ושמחה בלימוד ואינה מומלצת כדרך להוראת תנ"ך. נוסף ונציין ששינון שאלות המנותקות מן הפרקים ומדברי הפרשנים אינו מקנה ידע משמעותי בתנ"ך.

י. פיתוח מקצועי

י1. השתלמויות

במהלך הקיץ מתקיימת מדי שנה השתלמות הקיץ המרכזית של מורי התנ"ך. אנו ממליצים למורי התנ"ך לקחת חלק בהשתלמות מרחיבת דעת זו. בנוסף לכך נקיים במהלך השנה השתלמויות נוספות.

1) השתלמות "על הפרק" מגוון סוגיות בהוראת תנ"ך בתיכון

2) הוראת תנ"ך לתלמידים מתקשים ולתלמידי חינוך מיוחד

3) הוראת תנ"ך במתווה החדש (משימות מבוקרות)

ההרשמה תפתח לקראת תחילת שנה"ל תשפ"ה ואנו נשלח קישור במייל ובקבוצות הווטסאפ.

י2. קהילות מורים לומדות

קהילת מורים לומדת מהווה בית מדרש חי תוסס ויוצר למורים. חברי הקהילה שומעים ומשמיעים מתנסים ומשתפים ובוני, מתוך הלימוד המשותף, קומה נוספת בהוראה.

1) קהילת רכזי תנ"ך בחטיבה

2) וקהילת רכזי תנ"ך תיכון (שתי קהילות נפרדות)

תפקיד הרכז מתחיל בשיבוץ מורים בכיתות ובדיקה שההוראה תואמת את תוכנית הלימודים, ועשוי להגיע לכך שהרכז יוביל את צוות בית הספר למיקום מרכזי של מקצוע התנ"ך בסדר היום ובמרחב הבית ספרי. על מנת לתת לרכזים כלים למנף את תפקידם יצרנו קהילת רכזים מקוונת. את הקהילה בשיתוף עם לב לדעת ומכון מופ"ת יובילו מנחים מקצועיים שזכו לתשבחות רבות. מוזמנים להצטרף. ההרשמה תפתח לקראת תחילת שנה"ל ואנו נודיע על כך למורים.

3) קהילת רמי"ם

הוראת תנ"ך בישיבה התיכונית בה לומדים התלמידים שעות רבות של תושב"ע דווקא מציבה אתגר רב בפני המלמדים. בקהילה נדון באופן בו ניתן להעצים את לימוד התורה שבכתב בישיבות התיכוניות ולהתאים דרכי הוראה למלמדים ולתלמידים.

י3. כוורת - על יסודי

הכוורת היא אתר לפיתוח מקצועי איכותי בהכוונה עצמית, הכולל מאות יחידות של פיתוח מקצועי במנות קטנות (לרוב, 3 שעות אקדמיות ליחידה). בכוורת תוכלו להרכיב לעצמכם השתלמות של 30 שעות לפי הצרכים המקצועיים שלכם וללמוד אותה בקצב שלכם (עם מלווה למידה מטעם הכוורת).

בתשפ"ה תוכלו למצוא בכוורת, [עשר יחידות](#) שכתבנו עבורכם בתחום הוראת התנ"ך בחמ"ד, ולצידן יחידות רבות גנריות העוסקות בהקניית מיומנויות הרלוונטיות למתווה הברורה הגמישה.

מוזמנים להיכנס ולהתרשם מהפלטפורמה.

לסרטון הסבר [לחצו כאן](#)

יא. דרכי התקשרות והעברת מידע עם הפיקוח וצוות ההדרכה

יא1. רכישת הדרכה בגפ"ן לחטיבה

המעבר למערכת הגפ"ן, גמישות ניהולית פדגוגית, מאפשר למנהלי בתי הספר לנהל את תקציב לטובת העשייה החינוכית – לימודית בבית ספרם. במערכת זו שונה מתווה ההדרכה אליו היינו רגילים. ימי ההדרכה לחטיבה נרכשים

מדינת ישראל משרד החינוך מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת התנ"ך

כעת על ידי מנהל בית בהתאם לשיקול דעתו והתייעדוף שלו. בתי ספר שרכשו הדרכה לחטיבה במערכת הגפן יקבלו הדרכה בהתאם להיקף הרכישה.

הפיתוח המקצועי וקהילות המורים ימשיכו לתת מענה פדגוגי למורים ולתמוך בהם. ביחד נבין את האתגרים ונסה למצוא להם פתרונות לשנה הקרובה בפרט, ולשנים הבאות בכלל.

בכל מחוז ממונה מדריך מחוזי בתנ"ך. מדריך זה יקיים מפגשים בזום עם כלל הרכזים והמורים במחוז בנושאים שונים ויתן מענה בקבוצת הוורטסאפ של מורים ורכזים במחוז. לפרטים על מדריכי תנ"ך תשפ"ה [שולחו המפמ"ר](#) <<צוות הפיקוח וההדרכה>>

יא. אתר תנ"ך במרחב הפדגוגי

באתר התנ"ך מצויים תכנים ומידע הדרוש למורים במהלך שנת הלימודים. בכל הערה הקשורה למבנה האתר ותכניו אתם מוזמנים לפנות למדריך המחוזי ואנו נשקול את הדברים בכובד ראש.

יב. רישום לקבוצת מייל ולקבוצות וואטסאפ

אנו מבקשים מכל המורים להירשם לקבוצת המייל של מורי תנ"ך על-יסודי, כך נוכל לשמור על קשר ישיר עם כל אחד ואחת מכם. נא פנו אל המדריך המחוזי על מנת שיקשר אתכם לקבוצות הוורטסאפ על פי שנת הלימודים. קבוצות הוורטסאפ הביאו ברכה רבה להוראה ושיתוף הרעיונות והחומרים בקבוצות אלו הוא בבחינת "איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק" (יש' מא, ו) פרטים על הקבוצות השונות וקישור להרשמה ניתן למצוא [בקישור הבא](#)

יג. ימי שיא בתנ"ך

מרכזיותה של הוראת התנ"ך בעיצוב זהות יהודית דתית וציונית, מחייבת הרחבת גבולות העיסוק בתנ"ך מחוץ לגבולות הכיתה. אנו מציעים [מגוון פעילויות וימי שיא](#) כל בית ספר מוזמן להתאים את הפעילויות השונות לאוכלוסיית בית הספר שלו.

יד. חידון התנ"ך

קיומו של חידון התנ"ך העולמי לנוער ביום העצמאות הוא תוצר של היערכות ולימוד לאורך השנה. בכל שלב הנציגים לומדים באופן נרחב את פרקי התנ"ך, ומתמודדים לקראת השלב הבא בחידון עד למעמד החידון העולמי. מעבר לזכות הגדולה בלימוד התנ"ך, ההשתתפות בחידון מעניקה לתלמיד הטבות במסגרת לימודי תחום הדעת בתיכון. אנו קוראים לכם המורים לתנ"ך, לעודד את תלמידכם לקחת חלק בחוויה לימודית זו, ולסייע בידם בהיערכות לקראת כל אחד משלבי החידון. פרטים על ההשתתפות בחידון ניתן למצוא ב [אתר חידון התנ"ך](#).

תהליך שכלול וקידום הוראת התנ"ך בחמ"ד הוא תהליך אינסופי. לא עלינו המלאכה לגמור, אבל אין אנתנו בני חורין להבטל ממנה. בשם ה' נעשה ונצליח.

ד"ר איילת סיידלר

מפמ"ר תנ"ך וצוות תנ"ך חמ"ד

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

העתקים :

גבי שוש נגר, מ"מ ראש מינהל החמ"ד

ד"ר טלי יניב יו"ר המזה"פ

הרב יובל אוליבסטון, ס. יו"ר המזה"פ

גבי עינת אוחיון, מנהלת אגף לימודי מורשת חברה ורוח

מר בעז קולומבוס, מפ"א ע"ס

גבי אלה מוזס, מנהלת האגף לחינוך על-יסודי

מר דויד גל, מנהל אגף בכיר א' - בחינות

מנהלי מחוזות

מחמ"דים

מדריכי תנ"ך מנהלים רכזים ומורים